

som Samfundsudviklingen bringer, som allerede en stigende Befolknings Tæthed medfører, som følger af selve Efterspørgselen efter Landbrugsprodukter, der giver en stigende Pris paa disse Varer og derved paa selve Grundeidommene. Dette Spørgsmaal er blevet reist og undersøgt. Jeg vil ikke sige, at det endnu har fæstet sig til et aldeles bestemt Princip. Det er endnu kun en Strømning, en Strømning, der, saa vidt jeg kan se, snarest er isærd med at vinde i Styrke og Tilslutning, at man skulde søge paa en eller anden Maade at bevare disse Konjunkturer til Jorden for det hele Samfund. Man har peget paa, at man i saa Henseende enten kunde gaa til at lægge en saadan Skat paa selve Grundeidommen, at det netop vilde blive en Konfiskation af disse tilfældige Fordere, og Andre have peget paa, at det Rigtige vistnok var, at Samfundet selv, Staten, blev Eier af al Grundeidom, saa at de private Besiddere kun skulde have en Brugsret, enten det nu blev som Jorpagtere eller Jæstere. Det er ansete økonomiske Forfattere som Labelenge fra Belgien, Tydskeren Schöffe, Wagner og flere andre, som med Styrke og Energi reise disse Spørgsmaal. De have, som sagt, endnu ikke fæstnet sig til bestemte Fordringer; men det er paa den anden Side vanskeligt at forudsige, om de ikke i Løbet af 10—20 Aar kunne vinde en saadan Tilslutning og optræde med en saadan Styrke, at det Hele vil blive en stor europæisk Tankestrømning. Og skulde det blive Tilfældet, forekommer det mig, at det vil have lidt daarlige Udgifter med den Lov, som i 1891 skulde bestemmes om, hvorledes det af Staten overtagne Jæstegods paa Behovene atter skulde gaa over til den private Besiddelse, thi da vilde det let kunne blive Tilfældet, at Staten skulde betale det, og Jæsternerne vedblive at være Jæstere. (Latter.) Ja, man tror ikke, at det vil ske, men det er jo altid vanskeligt at se ud i Fremtiden og forudvide, hvorledes den Tankestrømning vil blive, som i Fremtiden vil blive den herskende. Og heller ikke jeg tror, at denne Tankestrømning vil vinde en saadan Anerkjendelse, at der kan blive Tale om, at man vil arbejde hen paa at gjøre det Bænk om igjen, som man nu i en Menneftaalder har bestræbt sig for at fuldføre, nemlig at forvandle Jæsternerne til Selveiere. Men, naar dette erkjendes, hvilken overbevisende Magt har da den blotte Omstændighed, at Noget er en europæisk Tankestrømning? Ja, man maa der se paa denne Tankestrømnings indre Værd og Vigtighed. Saa komme vi til den Tanke, som der lærlig er peget paa: fri Jord i fri Mandes frie Haand. Jeg maa bestemt paastaa

at dette Princip ikke indeholder nogen som helst Besvarelse af de Spørgsmaal, som her vi se sig, thi det bliver strax et Spørgsmaal, hvad skal der til, for at Jorden kan siges at være fri? Man mener jo dog ikke, at Jorden for at være fri i fri Mandes frie Haand skal være fritagen for alle mulige Behæftelser, at al Prioritetsgjæld skal affattes, og at alle Skatter til Staten skulle falde bort osv.; der maa dog være en vis Begrændsning. Eiendomsretten har jo som alle Rettigheder sin naturlige Begrændsning overfor Samfundets forskjelligeartede Krav, og Spørgsmaalet bliver altsaa netop dette: Hvor langt gaa Jordringerne? hvad maa der kræves, for at Jorden kan kaldes fri? Jeg ser altsaa ikke, at der i dette Princip er givet Veiledning til Bedømmelsen af det reiste Spørgsmaal, og jeg ser heller ikke, at der i, hvad der fremkom ved Indbringeren af Lovforslaget, er givet nogen Begrundelse af Lovforslaget. Det vil derfor være nødvendigt at se en Begrundelse af Lovforslaget i dettes eget Indhold. — Lovforslaget bestemmer nu for det Første, at „enhver paa Jorden hvilende fast og uforanderlig Afgift kan den Afgiftspligtige afløse ved Udredelse af en Kapital“. Hvad dette Punkt angaar, skal jeg bemærke, at jeg ikke har noget Principielt at indvende herimod, thi en fast Afgift, ansat i Penge, eller en Afgift, hvilende paa Eiendommen, kommer jo i det Væsentlige ud paa Et. Enten man faar den som Afgift af en Eiendom, eller man faar den som Rente af en Prioritetsgjæld, eller man faar den som Rente af en tgl. Obligation, kommer det jo ud paa Et; men paa den anden Side skjønner jeg heller ikke, at det egentlig kan have nogen lærlig stor Værdi for de vedkommende Eiendomsbesiddere. Jeg ser ikke rettere, end at det i Virkeligheden bliver det samme Beløb, som de komme til at udrede. Hvad der hydes dem, kan være en Behagelighed for En og en Ubehagelighed for en Anden. Det kan være en Ubehagelighed for Besidderen af Afgiften, at han skal modtage kongelige Obligationer istedetfor at have den knyttet til Eiendommen, og det kan være en Behagelighed for Eiendomsbesidderen at være fri for Afgiften, men nogen stor Betydning tillægger jeg det ikke. Jeg kan dog paa den anden Side heller ikke se, at der er noget Principielt, der taler mod en saadan Afgifts afløsning. Det bestemmes derefter i § 3, at „forsaa vidt Afgiften bestaar i en Rekognition, der erlægges ved Eierstifte, afløses Afgiften med en Kapital.“ Jeg erkjender, at ogsaa dette med Jøite kan blive Gjenstand for en nærmere Overveelse. Det maa vistnok erkjendes, at saadanne Rekogni-